

Észak-magyarországi kulturális és műemléki hírlevél

2009. augusztus

VI. évfolyam, 8. szám

MISKOLC

Bemutakozás

Hírlevelünk - a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal [Észak-magyarországi Irodájának](#) munkatársai és a Herman Ottó Tudományos Egyesület tagjai szerkesztésében - Észak-Magyarország megyei műemléki- és kulturális eseményeinek bemutatására törekszik. Rövid információkat, híreket közlünk régiókról és mindarról, ami az Önök érdeklődésére számot tarthat. Megjelenése minden hónap második felében várható.

Természetesen kérdéseiket, témafelvetéseiket örömmel várjuk az alábbi e-mail címekre:

h.o.t.e.@freemail.hu

hil.di@freemail.hu (Hajdú Ildikó)

Ugyanezen címeken Ön és ismerősei bármikor fel- vagy bánatunkra akár le is jelentkezhetnek hírlevelünkről. Megrendelése ingyenes, kérjük, adja tovább hírét ismerőseinek.

Kedves Olvasóink!

A Herman Ottó Tudományos Egyesület a civil szervezetek szabályai szerint „felnőttkorba lépett”. Két teljes év működés után immár pártfogói segítségét kérhetjük mindazoknak, akik nyomon követve eddigi tevékenységünket szívesen biztosítanának minket támogatásukról és jó szándékukról személyi jövedelemadójuk 1%-ának az Egyesület számára való eljuttatásával.

Legismertebb munkáink jelenleg e Hírlevél és a „Műemléki beszélgetések” című rendezvénysorozat. Mind az elektronikus formában olvasható Észak-magyarországi Kulturális- és Műemléki Hírlevél, mind a 2009. szeptemberétől a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal Miskolci Irodájának konferenciatermében havonta megrendezett Műemléki beszélgetések 2009-ben hatodik évükbe léptek. Ezen

hosszú idő bár korántsem volt mindig könnyű, lépéseinket a kezdetektől nyomon követő érdeklődők láthatták nemcsak szárnypróbálgatásainkat, hanem fokozatos fejlődésünket is, melynek eredménye az Önök által jelenleg olvasható hírlevél.

Azonban mint minden civil szervezetnek, Egyesületünknek is több lábon kell állnia a folyamatos működés érdekében, amelynek most léphettünk egy következő lépcsőfokára az 1%-os adófelajánlások segítségével. Ha Ön is szívesen csatlakozna támogatóink sorába, kérjük az alábbi adószámra juttassa el adományát, amelyet ezennel köszönünk mindenkinek és bízunk benne, hamarosan megismerhetik újabb érdekes ötleteinket.

Adószámunk:

18445671-1-05

A TARTALOMBÓL...

In Memoriam...

Elhunyt Dr. Bende Livia régész

Hírek

Elfogták az avasi műemléktemplom rongálóját

Újabb szenzációs leletek Rudabányán

Világemlékezet

Hejcen az ezeréves köteléket erősítették

Megszűnt a magyar könyvesbolt Kassán

Tájékoztató a Tisza-forrás újjáépítéséről.

Kárpátok-Tisza Együttműködés

Európai Örökség cím: az online egyeztetés eredményei

Műtárgykiviteli engedélyezés

Kós Károly - Díj - Felhívás jelölésre

Felhívás a magyar szellemi kulturális örökség megőrzésére

Aktuális rendezvények, konferenciák

Nyár végi gondolatébresztés

Műemléki beszélgetések. Előadások a sokszínű örökségvédelemről

XXV. Országos Műemléki Konferencia

A Nógrádi Történeti Múzeum aktuális kiállításai

Nógrádi Történeti Múzeum Bányászati kiállítóhelye

A Miskolci Galéria aktuális kiállításai

Aktuális Pályázatok

Az EUROPA NOSTRA felhívása a 2010. évi elismerésekre történő pályázásra

Pályázati felhívás - XXXIX. Észak-magyarországi Fotóművészeti Szemle

IMPRESSZUM

Aggtelek 18. századi, református barokk harangtornya

A kép Kulturális Örökségvédelmi Hivatal honlapján található (www.koh7.hermuz.hu)

In Memoriam...

ELHUNYT DR. BENDE LÍVIA RÉGÉSZ

Pár napja érkezett hozzánk a döbbenetes hír: *Fájdalommal tudatjuk, hogy Bende Livia az életbe vetett erős hittel viselt, rövid és fájdalmas betegsége után, 2009. július 30-án, életének negyvenedik évében itt hagyott bennünket...* Aki csak ismerte fiatal kolléganőnk, barátunkat, földbe gyökerezett lábbal, tehetetlenül állt – ahogyan mi.

Bende Livia Miskolcon született 1969-ben. Az ugyanitt eltöltött gimnáziumi évek után Szegedre került – amint ez később bebizonyosodott, örökre eljegyezte magát e várossal. Saját bevallása szerint, ha valamiért el kellett hagynia választott otthonát, már Dorozsmánál visszahúzta a szíve... A József Attila Tudományegyetemen történelem-régészet szakon szerzett oklevelet 1992-ben. A szegedi Móra Ferenc Múzeumban helyezkedett el és egy rövid kalocsai kitérőt nem számítva ez volt és maradt egyetlen munkahelye. A múzeumért élt, a múzeumban élt – ahogy Livia búcsúztatásán Dr. Zombori István múzeumigazgató fogalmazott.

Bende Livia lelkesen vetette bele magát a régészmuzeológus munkába, amit nagyon-nagyon komolyan vett. Több nagy ásatást vezetett így pl. Pitvaroson, a tervezett M5 autópálya nyomvonalába eső számos, veszélybe kerülő lelőhelyen, illetve Csongrád megye több más pontján. Külön fejezetet érdemelnek a Szeged középkori múltját kutató feltárásai a Belvárosban. Különösen fontosak az egykori Szent Demeter templomnál ill. az alsóvárosi ferences kolos-

torban tett megfigyelései. Eredményeit tucatnyi megjelent tudományos közleménye, cikke, előadása, több folyóméternyi ásatási dokumentációja jelzi. Külön méltatásra érdemes Bende Livia szerkesztői tevékenysége. 1995-től vett részt az akkor új formátumban útjára indított MFMÉ Studia Archaeologica szerkesztésében. A rá oly jellemző, kivételesen alapos szerkesztői munkáját ezen kívül számos más könyv, kiadvány, brossúra őrzi. (Szakirodalmi munkásságának részletes adatai a szegedi múzeum honlapján találjuk meg ezen a címen: <http://www.mfm.u-szeged.hu/index.php?id=publikaciok-bende>)

Livia szerteágazó múzeumi és feltáró munkája mellett szinte sohasem hagyta abba a tanulást. 1994-ben beiratkozott a Budapesti Műszaki Egyetem műemlékvédelmi szakmérnöki képzésére, melyet 1998-ban zárt le sikeresen. 1999-től részt vett az ELTE régészeti doktori iskola képzésén, ahol a Körös-Tisza-Maros közének késő avar kori temetkezési szokásait tárgyaló disszertációjával 2006-ban PhD fokozatot nyert el.

Miskolcra kiindult kollégánk, barátunk végül visszatért ugyanide. Rokonai, barátai, pályatársai 2009. augusztus 24-én vettünk végső búcsút Líviától a miskolci Ferences Minorita templomban. Rajongásig szeretett, egykori egyetemi tanára, Dr. Trogmayer Ottó – *Ottó Bácsi* – így emlékezett a fájóan rövid életű, de mégis kivételesen gazdag örökséget létrehozó, kedves tanítványra, barátára: *Július 30-án Szegeden kihunyt egy apró, lobogó mécses, de ugyanakkor kigyúlt az égen egy fényes csillag. Mind a kettő Bende Líviáé.*

Legyen számára könnyű a föld! Isten Veled, Livia!

-k I-

Hírek

ELFOGTÁK AZ AVASI MŰEMLEKTEMPLOM RONGÁLÓJÁT

Elfogták Miskolcon az avasi műemléktemplom rongálóját, a rendőrség kezdeményezte a büntetett előéletű férfi előzetes letartóztatását – tájékoztatott a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Rendőr-főkapitányság szóvivője. A védett avasi református templomot július végén – immáron sokadszor – rongálta meg egy ismeretlen. Befeszítette a műemlék ajtaját, és bár nem sikerült semmit ellopnia, jelentős kárt okozott az

épület ajtajában, annak zárszerkezetében - közölte Gaskó Bertalan.

A 27 éves, ez idáig lopás, hivatalos személy elleni erőszak és súlyos testi sértés miatt hétszer büntetett férfit a napokban fogták el – mondta a szóvivő, hozzátéve: a rongálót más bűncselekmények elkövetésével is meggyanúsították és kezdeményezték az előzetes letartóztatását.

(Forrás: www.refradio.eu)

ÚJABB SZENZÁCIÓS LELETEK RUDABÁNYÁN

Újabb 25 emberszabású majomlelet került elő a Magyar Állami Földtani Intézet (MAFI) és a Torontói Egyetem 2009. évi egyhónapos őslénytani ásatásán a 10 millió évvel ezelőtt élt állatok maradványait megőrző rudabányai Rudapithecus lelőhelyről.

A kutatások, amelyeket Kordos László, a MAFI igazgatója, és David Begun, a University of Toronto antropológusprofesszora irányított, július 15-én kezdődtek, s kedden érnek véget.

Anapithecus, alsó állkapocs

Kép forrása: www.mta.hu

”Az emberré válás szempontjából lényeges új lelet a Rudapithecus kézcsontjainak előkerülése, amely megerősíti azt az elgondolást, hogy az Afrikában kialakult ember, valamint a csimpánz és a gorilla közös őse Európában élt. A kutatók megtalálták az Anapithecus majom tavaly felfedezett

felső állcsontjához tartozó alsó állkapcsot, valamint egy koponyatöredéket is. Ily módon a korábbi koponya és fogleletek segítségével rekonstruálni lehet az Anapithecus fejét. A 38 éve tartó rudabányai ásatások során az újabb leletekkel együtt már több mint 250 emberszabású maradvánnyal, köztük öt koponyával gyarapította az emberré válásról szóló ismereteinket Európa leggazdagabb lelőhelye, Rudabánya” - emelik ki a szakemberek.

Mint Kordos László elmondta, a többi hasonló európai lelőhely – spanyol, francia, német, görög – sokkal szegényesebb. *”Egykor ez egy zárt völgy volt, ahova az állatok tetemei esőzésekor besodródtak és ott megmaradtak. Egymás után találjuk meg mindazokat az állatokat, amelyek a környező erdőkben éltek. 1971-től gyakorlatilag folyamatosan végzünk ásatásokat, rengeteg információnk van. Az egész világon, beleértve Afrikát és Euráziát, összesen 12 koponyalelet került elő, ebből 5 Rudabányán. Ha a világon valahol előkerül egyetlen fog az adott korból, nemzetközi szenzációt vált ki, annyira ritkák az ilyen leletek. Mi olyan szerencsés helyzetben vagyunk, hogy nekünk sok van” - magyarázta.*

Az idei leletekkel kapcsolatban Kordos László elmondta, hogy a kézfejünkben az úgynevezett kéztőt a csuklónál hét csontocska alkotja, ezek közül kettő össze van forrva. *”Ez az embernél is így van, ahogy a csimpánznál és a gorillánál is, szemben az ázsiai*

Észak-magyarországi kulturális és műemléki hírlevél

2009. augusztus

orangutánnal és más majmokkal, amelyeknél nincs. Ezt az összeforrt csontot találták meg Rudabányán. Az az elméletünk, hogy az emberszabásúak több mint 10 millió évvel ezelőtt hagyták el Afrikát, aztán itt továbbfejlődtek, majd visszavándoroltak Afrikába. Ott zajlott le ténylegesen az emberré válás folyamata, s ott alakult ki a csimpánz és a gorilla felé vezető fejlődési vonal” - fogalmazott a tudós. Mint rámutatott, ez a lelet evolúciós jelentősége, s most újabb bizonyíték került elő az elmélet alátámasztására.

Kordos László elmondta, hogy még 1987-ben előkerült Rudabányán az Anapithecus koponyatöredéke, s azóta nagyon sok egyéb lelet is, de zömmel különálló fogak, így nem tudták, hogy milyen lehetett az arca. Felmerült, hogy az Anapithecusnak kutya-szerűen hosszú orra lehetett. 2008-ban felfedeztek egy felső állkapcsot, s most valószínűleg ugyanannak az egyednek az alsó állkapcsát is megtalálták. Az új lelet fényében valószínűsíthető, hogy ez egy megrövidült arcú majom volt.

”A szemei nagyok voltak, a szemürege ugyanis meglehetősen nagy a koponyájához képest. Az ilyen nagy szemű élőlények általában éjszakai életmódot folytatnak. Valószínűleg az Anapithecus is egy éjszaka mozgó, táplálkozó lény lehetett. A fogai alapján gyümölcssevők voltak, puha növényi táplálékot fogyasztottak, tehát nem

voltak ragadozók, sem lombevők, vagy magevők” - mondta.

A környéken mocsárciprusok nőttek, ennek termése bőséggel előfordul a lelőhelyen, lehet, hogy ezekkel táplálkozott az Anapithecus. ”Négy lábon mozgó majmok voltak. Körülbelül 21-25 kilogramm volt a testtömege, farka viszont valószínűleg nem volt, mert emberszabású majomnak tartjuk, s azoknak nincs farkuk. 50 centiméter hosszúságú lehetett az állat, a végtagjai meglehetősen hosszúak voltak, amelyek segítségével egyik fáról a másikra lendültek” - hangsúlyozta a tudós.

Mint mondta, ahhoz, hogy megismerjék az emberré válás folyamatát, igen lényeges tudni, hogy milyen volt a 10 millió évvel ezelőtti közeg, amelyben ez zajlott. ”Tízmillió évvel ezelőtt itt trópusi erdők voltak, legalább 100-féle gerinces állat csontmaradványai kerültek elő. Vannak egészen nagy termetűek, például gumósfogú őselefánt, s orrszarvú, a közepes termetűek közül – háromujjú ősllovak, különböző disznófélék maradványai kerültek elő. Tehát tudjuk, hogy milyen körülmények között történt az emberré válás, milyen körülmények között éltek azok az emberré válás szempontjából fontos élőlények, amelyeket itt megtaláltunk, vagyis a Rudapithecus és az Anapithecus” - hangsúlyozta Kordos László.

(Forrás: www.multkor.hu)

VILÁGEMLÉKEZET

A UNESCO illetékes nemzetközi tanácsadó testülete júliusban Barbados szigetén tartotta háromnapos tanácskozását. Az ENSZ Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezete 1997-ben hirdette meg a Világemlékezet programot azzal a céllal, hogy regisztrálja és megőrizze a világ szellemi örökségét, a világ emlékezetét, amely hűen tükrözi a nyelvek, népek és kultúrák sokszínűségét.

Macuura Koicsiro, az UNESCO főigazgatója által kinevezett, szakértőkből álló nemzetközi bizottság kétévenként bírálja el a tagállamoktól érkező jelöléseket. Idén 35 gyűjtemény és mű került fel az UNESCO Világemlékezet listájára; ezzel 193-ra emelkedett a listán szereplő gyűjtemények száma – olvasható az [UNESCO honlapján](http://www.unesco.org).

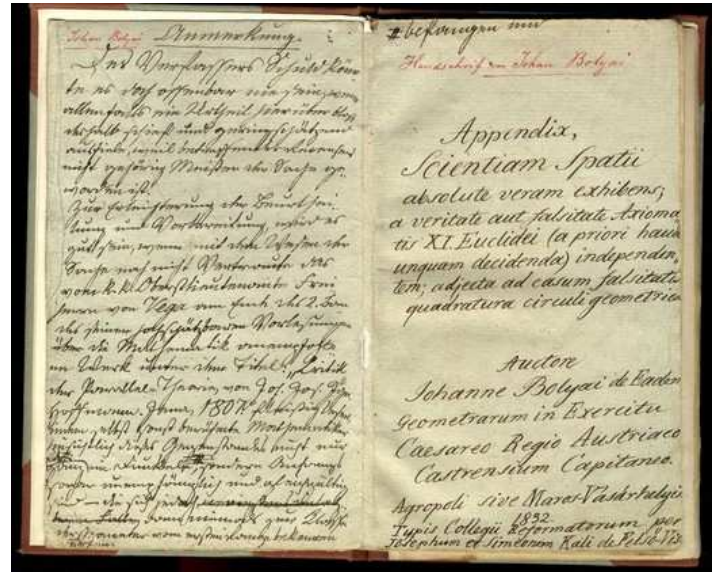
Kőrösi Csoma Sándor hagyatéka Duka Tivadar – Indiában működő hadiorvos közvetítésével – 1885-ben került az MTA tulajdonába. A 36 tételből álló gyűjtemény fontos részét képezik az úgynevezett Alexander-könyvek, amelyeket Kőrösi kérdéseire válaszolva tudós mesterei állítottak össze. Az egyéb, másoltatás vagy vásárlás útján szerzett fanyomatok és kéziratok a tibeti nyelvészethez, irodalomelmélethez, csillagászathoz és történelemhez kapcsolódnak. A hagyatéknépszerűsítésében fontos szerepet játszik a gyűjtemény – a magyar mellett angolul és spanyolul is olvasható – honlapja.

A geometria Kopernikusának tartott Bolyai János 1832-ben adta ki huszonhat oldalas Appendix,

Észak-magyarországi kulturális és műemléki hírlevél

2009. augusztus

scientiam spatii absolute veram exhibens címmel írt művét, mely atyja, Bolyai Farkas kétkötetes monumentális összefoglaló munkája, a Tentamen első kötetének függelékeként jelent meg. A Bolyai fő művének tartott, latin nyelven, rendkívüli precizitással és tömörséggel megírt mű a matematikai irodalom legtekélyesebb munkái közé tartozik, amelyet napjainkig minden jelentősebb nyelvre lefordítottak. Bolyai János ezzel a munkájával valóban világraszólót alkotott, létrehozta az úgynevezett nemeuklideszi geometriát, megoldva a geometria leg-hosszabb ideig, több mint 2000 évig ellenálló, úgynevezett párhuzamosok problémáját. Bolyai János (1802-1860) Appendix című művéből három példányt őriznek az MTA Könyvtárának kéziratárában.

(Forrás: www.mta.hu)

HEJCÉN AZ EZERÉVES KÖTELÉKET ERŐSÍTETTÉK

Augusztus 22-én Hejcen az ezeréves falut ünnepelték, és a Kárpát-medencei magyarság ezeréves kötelékét erősítették. A község díszpolgárává avatták Ladányi Lajost.

Sólyom László nem kívánatos személynek való nyilvánítása egy nappal korábban Szlovákiában, rányomta bélyegét az augusztus 22-i hejcei ünnepségre, melyen a magyarországi falu 1000 éves fennállását ünnepelte. „Az ezeréves kötelék” egy EU-s pályázat elnevezése, melyben 5 ország vesz részt, ezen belül pedig a következő települések: Hejce Magyarországról, Debrőd Szlovákiából, Tordaszentlászló Ro-

mániából, Hodos Szlovéniából, Dályhegy Horvátországból.

A debrődi Szent László búcsú utáni következő nagy rendezvény a pályázat programja szerint a hejcei ünnepségsorozat volt, melyet a falu polgármestere, Rohály Géza az ezeréves falu tiszteletére rendezett. A színvonalas rendezvényen Bauer Edit, az MKP EP-képviselője, Tőkés László püspök, EP-képviselő, Ódor Ferenc a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei közgyűlés elnöke, Ladányi Lajos az MKP elnökségi tagja, Rohály Géza polgármester és Kémeri Szabó Klára, a VITEA Alapítvány vezérigazgatója mondott ünnepi beszédet, ám legtöbbjük esetében az élet átírta az előre átgondolt mondanivalót.

A Szlovákiából érkezett vendégek síri csöndben ültek a nézőtérre, és ez olyan érzést keltett bennem, mintha egy világhírű közkedvelt személyiség halálhíre ért volna el hozzánk. Az emberek közötti jó viszonyt akarta velünk eltemettetni néhány szlovák politikus. Bauer Edit a döbbenetből alig felocsúdva elcsukló hangon kért bocsánatot a szlovák politikai túlkapásért, majd Tőkés László arra mutatott rá, hogy nem szabad szemlesütve lenyelni a sértegetéseket, melyeket nyilván durvábbak követnek majd. Ezután Rohály Géza polgármester Hejce díszpolgárává avatta Ladányi Lajos szlovákiai parlamenti képviselőt, aki a

Észak-magyarországi kulturális és műemléki hírlevél

2009. augusztus

szlovák katonai gép tragédiája után sokat segített abban, hogy a szerencsétlenül járt hazafiknak méltó emlékművet állíthasson az a magyar falu, melynek lakosai emberfeletti munkával kapcsolódtak bele a mentésbe. Eszembe jutott, hogy a magyar fél akkor mennyire igyekezett a bürokráciát mellőzve megkönnyíteni a szlovák rendőrök dolgát, és nem is olyan régen, ez év márciusában pedig Rohály Géza kapott kitüntetést a szlovák államtól a jószomszédi viszonyok ápolásáért, és a tragédiakor tanúsított önfeláldozó hozzáállásért. Nyilván szlovák honfitársainknak (szerencsére nem mindegyiknek) nem jelent sokat az ezeréves kötelék, amely összeköti az egymás mellett

élő nemzeteket a Kárpát-medencében. De ez érthető is, hiszen már e földrajzi meghatározást sem ismerik el. Sőt: tiltják.

Azok az emberek, akik a megértést és az együttműködést szorgalmazzák a nemzetek között, hozzájuk méltó vezetőket érdemelnek, de azért harcolni kell!

Papp Adrianna, Debrőd polgármestere

(Forrás: www.felvidek.ma)

MEGSZŰNT A MAGYAR KÖNYVESBOLT KASSÁN

A kassai magyar könyvüzlet nemcsak egy bolt volt a sok közül, hanem intézmény a szó nemes értelmében. 1952 óta működött folyamatosan ugyanazon a helyen, a Fő u. 17 alatt.

A megszűnt üzlet

A rendszerváltáskor kísérlet történt, hogy a Püskiék vegyék át, majd a Madách-Posonium üzletláncának egy fontos központja lett. Egy időben itt előadások is zajlottak. A kassai magyarok itt tudtak néhány szót váltani, a kirakatban hirdették a magyar rendezvényeket, bent szórólapokat lehetett kapni, s ha va-

laki nem tudott mit kezdeni fölöslegessé vált magyar könyveivel, bevihette oda. Most a szemétkébe dobhatja.

Elvben még 2010-ig ott maradhatott volna, de fenntartója megszűntette, ami nemcsak hiba, hanem bűn. Már decemberben is hallottunk ehhez hasonló híreket, melyek fél év múlva sajnos bekövetkeztek. Anyagi okok is húzódnak a háttérben, de feladni egy ilyen bástyát önként, nem szabad!

Most döntött így a Madách-Posonium, amikor a Szlovák Rádió magyar adásának kassai tudósítói státusza is veszélybe került, sőt a Thália Színház is megszűnés fenyegeti.

Egy eseményt kell a "nekrológ" írásakor megemlétenünk, hogy ne maradjon a feledés homályában. 1956-ban az üzlet vezetője, Wandratschek Dezső – aki ma Svájcban él – azon törte a fejét, hogyan kellene a kirakatban jelezni, a kassai magyarok miként vélekednek a magyar forradalomról. Egy könyvet tett ki a kirakatba, s ott nyitotta ki, ahol egy Petőfi-festmény volt látható. Alatta a felirat: "Fényesebb a láncnál a kard, Jobban ékesíti a kart."

Izgatottan várta, érkezik-e visszajelzés a vásárlók köréből. Néhány nap múlva beszaladt az üzletbe Albin Babej vállalatigazgató. Zaklatottan kérdezte: „Dezsőke, mit csinált maga!” – „Miért, mit?” –

„Tudja jól, hogy miről beszélek! Ki kell venni azt a könyvet a kirakatból!” – „Mi az, már Petőfit sem szabad propagálni!”

A könyvet becsukták. Viszont, az ügynek semmilyen hátrányos következménye sem lett senki számára.

(Forrás: www.felvidek.ma)

Ez a felirat már a múlté

TÁJÉKOZTATÓ A TISZA-FORRÁS ÚJJÁÉPÍTÉSÉRŐL. KÁRPÁTOK-TISZA EGYÜTTMŰKÖDÉS

Kárpátok-Tisza Nemzetközi Fejlesztési Egyesület kezdeményezésével

Túlzás nélkül állíthatjuk, valóságos hőstettet hajtottak végre a Fekete-Tisza forrásának újjáépítői 2009. nyarán a keleti-Kárpátokban. A forrás-specialista baranyaiak /Mecsek Egyesület/, a dr. Tóth Imre mozgósította szegediek, a táborállító ungvári egyetemisták és a lépcsőt és lépcsőkörletet kiépített szolnoki középiskolások.

Mi a közös bennük? A kalandvágy? Mondhatjuk igen, ha kaland – nem is akármilyen – otthonainktól 500-600 kilométerre megszervezni, előkészíteni és megvalósítani a Fekete-Tisza forrásának megmentését. A Tisza, a természet szeretete? Igen, a Tisza és a Kárpátok, Máramaros lenyűgöző, rabul ejtő csoda. Több mint 1.000 m magasságban, tábori körülmények között élni, dolgozni és alkotni. Olyat alkotni, amit megkövetel a Tisza, megkövetel a haza. Hol a haza? A Keleti-Kárpátokban? A Kárpát-medencében? Igen, ott is.

A Fekete-Tisza forrását dr. Tóth Imre nyugalmazott egyetemi földrajztanár kezdeményezésére 2009. júliusában építette újjá a szegedi Geo-Environ Környezetvédelmi Egyesület, a pécsi Mecsek Egyesület és a Kárpátok-Tisza Nemzetközi Fejlesztési Egyesület /Tokaj-Szolnok/.

Németországban, a Fekete-erdőben, Donaueschingenben, gyönyörű barokk környezetben várja látogatóit a Duna forrása. Valójában egy díszkút, amely-

ben a Dunát tápláló patakok egyesülnek. A folyók forrásrégiója szent hely, különös megbecsülést élvező térség, a születés, az eredendő tisztaság, az érintetlenség jelképe. Nekünk, magyaroknak legszeretettebb folyónk a Tisza, amely 5 országot – Ukrajnát, Romániát, Szlovákiát, Magyarországot és Szerbiát – érintő nemzetközi folyó.

A Rahónál két (a Fehér- és a Fekete-) ágból egyesülő Tisza forrásának a Fekete-Tisza forrását tekintik, mert az volt korábban közismert. A Tisza hagyományos forrásának tartott Fekete-Tisza eredete Ukrajnában a Keleti-Kárpátok erdőrengetegében, az ezer éves határ közelében, Kárpátalja megye Rahói járásában, Kőrösmezőtől 23 kilométerre 1.155 méter tengerszint feletti magasságban, rabul ejtő szépségű természeti környezetben található. Az 1870-es években magyar természetbarátok építették ki kőfoglalátát, amely azt eltelt időben, különösen az utóbbi 3 évben erősen leromlott, megközelítése életveszélyessé vált.

A forrást védő, több mint 130 éve emelt kőfoglalat romlásáról tudósítanak első képeink, amelyek elárulják, hogy a Tisza forrása abban az állapotában nem töltötte be „hivatását”. Omlott és romlott, semmiképpen sem volt vonzó turista-csalogató látványosságnak nevezhető.

A Fekete-Tisza újjáépítését, teljes rehabilitációját dr. Tóth Imre nyugalmazott földrajztanár, a szegedi Geo-

Észak-magyarországi kulturális és műemléki hírlevél

2009. augusztus

Environ Környezetvédelmi Egyesület elnöke kezdeményezte. Kezdeményezéséhez 2007. őszén csatlakozott a Kárpátok-Tisza Nemzetközi Fejlesztési Egyesület. 2008. május 2-án közösen látogattunk el a forráshoz Baumann Józseffel, a Mecsek Egyesület tapasztalt szakemberével, aki hamarosan elkészítette a forrás újjáépítésének tervét. Hosszú és sokszor a legcsekélyebb reménnyel sem kecsegtető diplomáciai előkészítést követően 2009. tavaszán vált egyértelművé, hogy az ukrán hatóságok engedélyezik a munkát. 2009 kora tavaszán az Országos Erdészeti Egyesület jelezte, hogy tagjai be kívánnak kapcsolódni a feladat elvégzésébe, ennek jegyében május első napjaiban az OEE vezetőségi tagjaival is a helyszínen látogattunk, út közben több kárpátaljai erdőgazdaság vezetőjével is tárgyaltunk távlati célokról, magyar-ukrán-szlovák erdészeti kommunikációs együttműködésről.

Idő közben sajnálatos szervezési nehézségek következtében az Országos Erdészeti Egyesület jelezte: 2009-ben nem tud a munkában részt venni. A magyar erdészeket mégis volt, aki kemény kétkezi munkával a helyszínen képviselte: Puskás Lajos, a DALERD munkatársa. A Fekete-Tisza forrásának újjáépítésének első ütemét 2009. július hónapban a szegedi Geo-Environ Környezetvédelmi Egyesület tagjai, a Mecsek Egyesület építőmesterei, valamint a Kárpátok-Tisza Nemzetközi Fejlesztési Egyesület szervezésében magyar középiskolások és ukrainai egyetemisták végezték el több építőtábori turnusban, példás összefogással. Az Ungvári Nemzeti Egyetem Magyar Történelem és Európai Integráció szakos hallgatói alakították ki a táborhelyet és építették ki a tábort.

A kőfoglalat lebontását és teljes újjáépítését követően a Szolnoki Műszaki Szakközépiskola Építészeti és Környezetgazdálkodási Tagozatának diákjai két építész tanár irányításával alakították ki az Aklos-fennsíkra vezető lépcsőt és a helyszínen, az erdőben fellelhető anyagokból építettek ki 70 méternyi lépcsőkoralatot. A forrástól az Aklos-fennsíkra vezető lépcső az új lépcsőkoralattal a Szolnoki Műszaki Szakközépiskola Építészeti és Környezetgazdálkodási Tagozata diákjainak keze munkáját dicséri, tanáraik, Líbor Attila és Szántó Péter irányításával és aktív közreműködésével.

A Tisza forrása védelmének újbóli kiépítése szimbolikus kisugárzású: ugyanilyen példás együttműködéssel érhetjük el a természeti erőforrásaink védelmét, a Tisza vízgyűjtőjén élők társadalmi, gazdasági felzárkózását Európa fejlett régióihoz mind az öt országban.

A Tisza forrásvidékére látogatók tájékoztatására többnyelvű tájékoztató táblákat rendeltünk meg és állítottunk fel a járási székhely, Rahó főterétől kezdődően több helyszínen. Megkezdjük a forrás mellett két esőbeálló elkészítését, amelyek korábban ott álltak, ma már nyomuk sincs. A Keleti-Kárpátokban, a több mint 1.000 méteres tengerszint fölötti magasságban rendkívül gyorsan változik az időjárás és a forrás megtekintésének élményét megzavarhatja egy hirtelen érkező felhőszakadás.

Ugyancsak a múlt ködébe vész az egykori Menedékház sorsa, amelynek ma már csak kő-alapja fedezhető fel a Tisza forrása közelében, a Keleti-Kárpátok gerincétől ölelt Aklos-fennsíkon. Az eddigieknél is nagyobb kihívás a Menedékházra emlékeztető új Turista-ház felépítése, amelyhez az elő lépést a forrástól a fennsíkra vezető lépcső és lépcsőkoralat kiépítésével megtettük. Az új Turistaház jogi-adminisztratív és valószínűs alapjainak lerakását a legközelebbi jövőben megkezdjük. Nem kis büszkeséggel hallgattuk ukrán barátaink – egyszerű turisták, kőrösmezei és fekete-tiszai emberek – elismerését a végzett munkáról. Különösen annak ismeretében: nem hitték el, hogy oda mennek a magyarok 500-600 km távolságból és nem a huculok földjét akarják visszafoglalni, nem turult kívánnak a forrás fölé emelni, hanem embert próbáló tábortábori körülmények között a Fekete-Tisza kőfoglalatát újjáépíteni. Ezek után bátran invitáljuk az érdeklődőket a Fekete-Tisza forrásához.

A forrás megmentése szisztematikusan szervezett nemzetközi együttműködést igényelt.

Eddigi támogatói között tudhattuk
Reparuk Évát, a Rahói Járási Állami Adminisztráció munkatársát,

Dr. Szatmári Sándor egyetemi tanárt, a Szegedi Tudományegyetem Kísérleti Fizikai Tanszékének vezetőjét,

a Magyarok Világszövetsége felhívására Kurilla Zsoltot és Kurilla Grétát,

Észak-magyarországi kulturális és műemléki hírlevél

2009. augusztus

a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium /Budapest/ „Zöld forrását”
a Kárpátaljai Határmenti Önkormányzatok Társulását (Beregszász),
a Kárpátaljai Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóságot (Ungvár),
a VI-ZA Cseh-Ukrán Alapítványt (Munkács),
a Magyar Vöröskeresztet, Tiszaújváros városát,
a Roden Mérnöki Irodát,
az ÖKO Zrt-t /Budapest/,
a Víziterv Environ Kft-t /Nyíregyháza/,
Borsod-Abaúj-Zemplén Megye Közgyűlését,
Csongrád Megye Közgyűlését,
Hajdú-Bihar Megye Közgyűlését,
Jász-Nagykun-Szolnok Megye Közgyűlését,
a Magyar Fejlesztési Bankot,

a Husqvarna Magyarország Kft.-t.

A felsoroltak anyagi és természetbeli hozzájárulásukkal segítették az eddigi közös munkát. Kérünk minden forráshoz látogatót, hogy élményeit ossza meg a közzel: több honlapon folyamatosan tájékoztatni fogjuk a nagyérdeműt a forrás, a lépcső állapotáról, egyáltalán várjuk a személyes beszámolókat, lehetőleg fotóval, rövid videóval.

Tisza-mente 2009. augusztus 6.

A Tisza nevében köszönettel:

Egri Sándor
elnök

jaszkun@externet.hu

EURÓPAI ÖRÖKSÉG CÍM: AZ ONLINE EGYEZTETÉS EREDMÉNYEI

2009. március 20. és május 15. között zajlott az az online egyeztetés, amelyet az Európai Bizottság kezdeményezett az Európai Örökség címmel kapcsolatban. A Bizottság 2009. július 16-án tette közzé az egyeztetés eredményeit. A dokumentum szerint a válaszadók többsége keveset tud az Európai Örökség címről, de a többség szerint az elismerés alapvetően meghatározhatja azt az érzést, amit ma európainak nevezünk. Az elemzés azt is részletezi, hogy a válaszadók szerint milyen kritériumok alapján kellene az Európai Örökség címet adományozni.

A többség szerint a helyszíneknek a következő feltételeknek kéne megfelelniük:

- határokon túli hatás,
- a nemzeti egység szolgálata,
- az emberi és demokratikus értékek szolgálata,

- komoly oktatási elkötelezettség, valamint
- az adott helyszín szimbolikus értéke fontosabb kell, hogy legyen, mint az esztétikai értéke.

A dokumentum egyik melléklete felsorolja a részt vevő országok Európai Örökség címre jelölt helyszíneit is. Magyarországon ezek az esztergomi királyi palota, a szigetvári erőd, a debreceni kollégium és Nagytemplom és a visegrádi királyi palota. A lezárult nyilvános vita eredményei megtekinthetők a Bizottság honlapján.

Bővebb információ: Európai Bizottság;

I: ec.europa.eu/culture/our-programmes-and-actions/doc1983_en.htm

(Forrás: www.kulturpont.hu)

Észak-magyarországi kulturális és műemléki hírlévél

2009. augusztus

MŰTÁRGYKIVITELI ENGEDÉLYEZÉS

Még a nyári szünet előtt fogadta el az Országgyűlés az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium (IRM) kezdeményezésére és előkészítése nyomán a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény módosításáról szóló 2008. évi CXI. törvény hatálybalépésével és a belső piaci szolgáltatásokról szóló 2006/123/EK irányelv átültetésével összefüggő törvénymódosításokról szóló 2009. évi LVI. törvényt. A törvény a közigazgatási eljárás, valamint az EU szolgáltatási irányelv új szabályozásaival hozta összhangba csaknem a teljes magyar közigazgatásra vonatkozó törvényi szabályozást, így három paragrafusában, számos rendelkezéssel az örökségvédelmi törvényt (2001. évi LXIV. törvény) is módosította. Így a műtárgykiviteli engedélyezésre vonatkozó, megváltoztatott törvényi szabályozás – a rendelkezés 2009. október 1-i hatályba lépése nyomán – már nem írja elő a kötelező előzetes közgyűjteményi szakvéleményezést, hanem a közigazgatási eljárás általános szabályai szerint a hatósághoz (KÖH-höz) benyújtott műtárgykiviteli engedélykérelem elbírálása során „szakértőt kell meghallgatni vagy szakértői véleményt kell kérni, ha az eljáró hatóságnak nincs megfelelő szakértelemmel rendelkező dolgozója”. Ez tehát egyaránt lényeges változás lesz az ügyfelek, a szakértőként korábban (is) közreműködő közgyűjtemények és a KÖH számára: 2009. október 1-től már nem a közgyűjteményeknél kell a kivinni szándékozott műtárgyakat bemutatni, hanem a KÖH-nél, mint engedélyező hatóságnál. Ez az új helyzet számos kérdést vet fel (ügyfélforgalom megszervezése, ügyfél-fogadási időpontok meghatározása, műtárgyak átvétele, tárolása, kiadása, szakértés megszervezése, stb.), amire a KÖH-nek legkésőbb szeptember végéig fel kell készülnie.

Sajnos a kulturális ágazati jogalkotás a fenti törvénymódosítással nem tartott lépést, így a műtárgykiviteli engedélyezésre vonatkozó új részletszabályozás sem készült még el. Ennek előkészítését már kezdeményeztük, de a fenti törvénymódosítással egyidejű hatályba léptetését nem vehetjük biztosra. Az új, részletes műtárgykiviteli szabályozás hatályba lépéséig,

és a KÖH javaslata szerint azután is a beérkezett kérelmek közül csak abban az esetben fogunk szakvéleményért a közgyűjteményekhez fordulni, ha az adott tárgy esetében felmerülhet a védetté nyilvánítás kérdése. Az elmúlt évek műtárgykiviteli számadatai és tapasztalatai alapján az látjuk, hogy a műtárgykiviteli engedélykérelmek esetén az 1%-ot sem éri el azon ügyek aránya, ahol a kiviteli kérelmet védetté nyilvánítás következtében utasítjuk el. Ennél nyilvánvalóan több esetben (tapasztalatunk szerint 10-15 %-ban) fordul elő, hogy az adott kulturális tárgy örökségvédelmi szempontból jelentősebb, és a védetté nyilvánítása is szóba kerülhet. Ilyen esetekben – a korábbi közgyűjteményi gyakorlatot követve – az adott műtárgyakat szakértés céljából átvesszük, és – tekintettel az ügy jellegére – csupán egy gyors, rövidebb szakvéleményt fogunk kérni. Egyéb esetekben, mikor a KÖH külső, közgyűjteményi szakértő igénybe vétele nélkül dönt, a műtárgykiviteli engedélyezés eljárása lényegesen lerövidülhet: az átvett műtárgyakat az elkészült engedéllyel együtt akár egy, vagy két napon belül át lehet majd venni. Célunk azonban az, hogy a későbbiekben az ilyen egyszerűbb esetekben az engedély kiadása akár helyben is megvárható legyen. Az új eljárás költségeiről – a vonatkozó jogszabály hiányában – egyelőre még nem tudunk nyilatkozni, de célunk az, hogy a korábbi, műtárgyankénti 15.000,- forintos szakértői díjnál jóval alacsonyabb összeg legyen.

A műtárgykiviteli engedélyezéssel kapcsolatos, ügyfeleket is érintő további változásokról, folyamatosan tájékoztatást fogunk adni (pl. honlapunkon: www.koh.hu címen). Már most előre jelezzük, hogy a KÖH konzorciumi partnerként részt vesz az Új Magyarország Fejlesztési Terv Elektronikus Közigazgatás Operatív Program keretében az Egyablakos vámügyintézés megvalósítása című kiemelt projektben, melynek eredményeként 2009. november 1-től a műtárgykiviteli engedélyezés terén is bevezetjük a teljeskörű elektronikus ügyintézés lehetőségét.

Mindezekből látható, hogy az év őszén az ügyintézésben jelentős változások lesznek, a megváltozott ügymenet, valamint az ugyancsak ekkor használatba

Észak-magyarországi kulturális és műemléki hírlevél

2009. augusztus

veendő új informatikai rendszer bejáratása időbe fog telni, ezért a várható kezdeti nehézségek miatt már előre megértésüket és türelmüket kérjük.

(Forrás: www.koh.hu)

KÓS KÁROLY - DÍJ - FELHÍVÁS JELÖLÉSRE

A Nemzeti Fejlesztési és Gazdasági Minisztérium hirdménye a 2009. évi Kós Károly-díjak adományozásáról. A miniszteri rendelettel szabályozott Kós Károly-díj a települési értékvédelem, környezet-szépítés, valamint építészeti hagyományápolás területén végzett kiemelkedő, eredményes – egyéni vagy csoportos – munkáért adható adható miniszteri kitüntetés. Évente három személynek adható egyéni, és három szervezetnek vagy csoportnak adható közösségi Kós Károly-díj.

A díjjal emlékplakett, az adományozást igazoló oklevél és pénzjutalom jár. Az egyéni díjat ugyanaz a személy legfeljebb kétszer, a közösségi díjat ugyanaz a szervezet vagy csoport legfeljebb egyszer kaphatja meg. A díjak átadása 2009. december 16-ához, Kós Károly születésének évfordulójához kapcsolódik. A díjat a Kós Károly Díj Bizottság javaslata, illetve Dr. Szaló Péter területfejlesztési és építésügyi szakállamtitkár előterjesztése alapján Varga István nemzeti fejlesztési és gazdasági miniszter adományozza. A Kós Károly Díj Bizottság elnöke Fegyverneky Sándor országos főépítész, főosztályvezető, a bizottság tagjai Hegedűs Péter, Körmendy Imre, Krizsán András, Okrutay Miklós, Philipp Frigyes és Ráday Mihály. A bizottság titkára Zsilinszky Gyula (e-mail: zsilinszky.gyula@nfgm.gov.hu)

A díj adományozására – más javára, kellő megalapozottsággal – bármely magyar állampolgár, vagy magyarországi intézmény, illetve szervezet javaslatot tehet.

A javaslatnak tartalmaznia kell:

- személy esetében nevét, lakás- vagy postacímét, telefonszámát és e-mail elérhetőségét,
- szervezet vagy csoport esetében pontos megnevezését, postacímét, telefonszámát, és e-mail elérhetőségét, vezetőjének nevét és elérhetőségét,

- az elismerés alapjául szolgáló értékvédő és környezet-szépítő tevékenység részletes leírását, lehetőleg ábrákkal, fotókkal illusztrálva,
- a javaslattevő (illetve képviselője) nevét, lakás- vagy postacímét, telefonszámát és e-mail elérhetőségét.

Mindezekon túl, a javaslatához mellékelhető minden olyan dokumentum, adat vagy mértékadónak tekinthető vélemény (ajánlás), amely az elbírálást segíti, illetve amelyet a javaslattevő lényegesnek tart.

Amennyiben a díjra javasolt személy, illetve csoport érdemei alapján előterjesztésre kerül, a bizottság titkára a díj adományozásához, illetve a jutalomösszeg kifizetéséhez szükséges személyi adatok beszerzése érdekében a javaslattevőnek e-mail útján a kitöltendő formanyomtatványokat megküldi. A kitöltött adatlapokat és nyilatkozatokat az üzenetben megadott módon, határidőn belül, illetve címre kell eljuttatni.

A 2009. évi Kós Károly-díjakra a javaslatok benyújtásának, illetve postai feladásának határideje október 16. péntek, 14.00 óra

A javaslatok postán beküldhetők a Nemzeti Fejlesztési és Gazdasági Minisztérium Építésügyi és Építészeti Főosztálya címére (1880 Budapest, Pf. 111), vagy személyesen benyújthatók ugyanezen Főosztály titkárságán. (1077 Budapest, VII. Kéthly Anna tér 1. II. emelet; tel.: 441-7770)

Budapest, 2009. július 30.

Kós Károly Díj Bizottság

(Forrás: www.epiteszforum.hu)

Észak-magyarországi kulturális és műemléki hírlévél

2009. augusztus

FELHÍVÁS A MAGYAR SZELLEMI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG MEGŐRZÉSÉRE

Napjainkban minden közösség szembesül azzal a kérdéssel, hogyan őrizheti meg kulturális arculatát, önazonosságát. E 'felgyülemlett' múlt az önbecsülés és mások megbecsülésének alapja.

A kulturális örökség megőrzésének szándéka az utóbbi évtizedekben mind több területre terjedt ki, az örökség fogalma árnyaltabbá vált, az állami – közösségi feladatvállalás erősödött. A kulturális örökség különböző fajtái (épített környezet, művészeti alkotások, történeti műtárgyak, régészeti leletek stb.) mellett immár az úgynevezett *szellemi kulturális örökség* is nemzetközi figyelemre számíthat. Megőrzése megkerülhetetlen és halaszthatatlan feladat, hiszen hatványozottan ki van téve az eltűnés veszélyének.

Az UNESCO 2003-ban nemzetközi egyezményt fogadott el a szellemi kulturális örökség megőrzéséről. Az egyezményt az Országgyűlés a 2006. évi XXXVIII. törvénnyel kihirdette. Az Oktatási és Kulturális Minisztérium ennek szellemében hozzáfog a szellemi kulturális örökségvédelem nemzeti rendszerének felépítéséhez. Első lépésként az egyes közösségek, csoportok vagy egyének azon szellemi javait kívánja összegyűjteni, dokumentálni és közismertté tenni, amelyeket a közösségi emlékezet és tudás részeként, mint élő örökséget ismernek és gyakorolnak. Mind ebben számít az érintettek kezdeményezésére, egyetértésére és részvételére.

Felhívom tehát a magyar kultúra iránt elkötelezett közösségeket, csoportokat és egyéneket, hogy vegyék számba élő vagy még feleleveníthető örökségüket, nemzedékeken át öröklődő szokásaikat, kifejezési formáikat és hagyományos ismereteiket. Ezek közül jelöljék ki azokat az elemeket, amelyeket *A szellemi kulturális örökség nemzeti jegyzékébe* való fölvételre javasolnak. Az örökségelemek felvételét ünnepélyes keretek között hirdetjük ki. Az Oktatási és Kulturális Minisztérium hozzájárul a listára fölvett elemek megőrzéséhez, s közülük választjuk ki azokat, amelyeket *Az emberiség szellemi kulturális örökségének reprezentatív listájára* javasolunk.

A beadási határidő folyamatos, az elbírálás a Szellemi Kulturális Örökség Nemzeti Bizottságának üléseihez igazodik.

Felvilágosítást a szentendrei Szabadtéri Néprajzi Múzeum Szellemi Kulturális Örökség Igazgatóságának munkatársai adnak a +36 26 502 529 telefonszámon, illetve az szko@szznm.hu e-mail címen.

A nemzeti jegyzékre való jelölés kritériumrendszere, valamint a nyomtatvány és az útmutató:

Forrás:

<http://www.okm.gov.hu/main.php?folderID=1667&articleID=232918&ctag=articlelist&iid=1>

Miskolci Villanyrendőr
(www.koh7.hermuz.hu)

Aktuális rendezvények, konferenciák

NYÁR VÉGI GONDOLATÉTBRESZTÉS

a Ruhr2010 programsorozat építészeti és városfejlesztési kérdésekben megbízott művészeti vezetőjének évadnyitó előadása

2009. szeptember 3. csütörtök 19h

Karl-Heinz Petzinka LIVE

„Változás a kultúrán keresztül - Kultúra a változáson keresztül” Ruhr2010

Pécs és Isztambul mellett 2010-ben a németországi Essen és a Ruhr-vidék viseli az Európa Kulturális Fővárosa címet. Hogyan készül a szerepre a régió?

Hol tart ma az egykori szén-és acélipari övezet szerkezetváltása? Hogy lett az ipari termelés fellegvárából mintaértékű kulturális metropolisz? Hogy válik egy monumentális kohó ipari katedrálissá?

Mit tanít Pécsnek a Ruhr-vidék? Készüljünk együtt 2010-re!

A rendezvényen való részvétel ingyenes
Helyszín: az Iparművészeti Múzeum Díszterme, Budapest IX. Üllői út 33-37.

MŰEMLÉKI BESZÉLGETÉSEK. ELŐADÁSOK A SOKSZÍNŰ ÖRÖKSÉGVÉDELEMRŐL

Meghívó

A Herman Ottó Tudományos Egyesület
és
a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal
Észak-magyarországi Irodája
a következő rendezvényt ajánlja Ön és Barátai szíves
figyelmébe:

2009. szeptember 17.

Műemléki beszélgetések

könyvbemutató

Időpont: Előadásaink minden alkalommal du. 16.00.-kor kezdődnek.

Helyszín: Kulturális Örökségvédelmi Hivatal Észak-magyarországi Irodája, Miskolc, Rákóczi F. u. 11.

Minden érdeklődőt szeretettel várunk!

A rendezvényen való részvétel díjtalan

Észak-magyarországi kulturális és műemléki hírlevél

2009. augusztus

XXV. ORSZÁGOS MŰEMLEKI KONFERENCIA

2009. szeptember 2-5.

Értéktörző városfejlesztés

Szeptember 2.

délután: vezetett túra Szombathelyen (főépítész és örökségvédelmi vezető)
este: polgármesteri fogadás

Szeptember 3.

9.00 -9.30 Köszöntők és megnyitók
9.30-10.00 A történeti települési táj (Meggyesi Tamás)
10.00-10.30 A városfejlesztés, mint a műemlékvédelem (generáló) hátttere (Fejérdy Tamás)
10.30-11.00 A műemlék, mint a városfejlesztési stratégia eszköze (Aczél Gábor)
11.00-11.30 *Kérdések + Kávészünet*
11.30-11.50 Értéktörzés és fenntarthatóság a mindennapokban (társadalmi, gazdasági, gyakorlati értelemben) (Ikvai-Szabó Imre)
11.50-12.10 Mi is az értéktörző városfejlesztés? – határok és szintek – (Erő Zoltán)
12.10-12.30 A Főutca módszer – nemzetközi kitekintés (Lukovich Tamás)
12.30-12.45 *Kérdések*
12.45-13.10 Az Iseum rekonstrukciójának városfejlesztési hátttere (Mezős Tamás)
13.10-13.30 Szombathely – A római emlékek, mint városfejlesztési eszközök (Kutnyánszky László)
13.30-13.40 *Kérdések*
13.40-14.30 *Ebéd*
14.30-16.00 Esettanulmányok
- Budapest, V. kerület;

- Miskolc (Fedor Vilmos alpolgármester).
- Kecskemét, Rákóczi út átépítése (Király József építész, városvédő)
- Balatonfüred (Bóka István polgármester)
- Gyula (Béres István, főépítész)

16.00-16.15 *Kávészünet*

16.15-17.30 Az értéktörző városfejlesztés kulcskérdései - kerekasztal-beszélgetés Moderátor: Vargha Mihály,

Résztevők: Kócsi Katalin, Nagy Gergely, Guttmann Szabolcs, Ágostházi László, Baros Pál, Aczél Gábor

17.30-18.00 *Kérdések, hozzászólások, vita*

19.30 *Vacsora*

Szeptember 4.

Szakmai utak a Nyugat-magyarországi régió érintett városaiba (három irányban)

Este: vacsora, kulturális program

Szeptember 5.

9.30-9.50 Hogyan csinálják másutt – a világörökségi terület menedzselése Bambergben (Brenner János)

9.50-10.10 Az örökségvédelem a városfejlesztési támogatásokban (Szaló Péter, NFGM)

10.10-10.30 Jó példák, rossz példák az eddigi városrehabilitációs pályázati tapasztalatok alapján (Mosonyi Balázs, NFÜ)

10.30-11.00 *Kérdések és kávéészünet*

11.00-12.00 A konferencia memorandumának megvitatása és elfogadása

12.00-12.30 Zárszó

12.30-tól *Ebéd*

Észak-magyarországi kulturális és műemléki hírlevél

2009. augusztus

A NÓGRÁDI TÖRTÉNETI MÚZEUM AKTUÁLIS KIÁLLÍTÁSAI

Salgótarján, Múzeum tér 2. T.: 520-700, 520-705
e-mail: nograditmuzeum@nogradi-muzeumok.hu
www.nogradi-muzeumok.hu

Állandó kiállítások:

NÓGRÁD AZ ÚJ KORBAN

Állandó történeti kiállítás 7 képből

KÉPTÁR

Válogatás a Mihályfi gyűjteményből

Időszaki kiállítások:

(H)ARCKÉPEK

ROBERT CAPA KIÁLLÍTÁSA

Megnyitó: szeptember 10-én, csütörtökön 11 órakor

Robert Capa (1913-1954) a világ egyik leghíresebb fotósa, képei az egyetemes fotóművészet kiemelkedő alkotásai.

Budapesten született 1913. október 22-én Friedmann Endre Ernő néven. Az 1930-as évektől foglalkozott fényképezéssel. 1936-1937-ben részt vett a spanyol polgárháborúban, s ekkor készítette az őt halhatatlanná tevő *A milicista halála* című felvételét. 1938-ban Kína, majd Párizs, Spanyolország következett. 1939-ben az Egyesült Államokban telepedett le.

A II. világháború kitörése után Angliában, Afrikában, Olaszországban, Franciaországban, Belgiumban és Németországban fényképezett. Nevéhez fűződik egyebek mellett az amerikai partraszállás megörökítése is. 1947-ben John Steinbeckkel hosszabb időt töltött az egykori Szovjetunióban. 1947-ben megalapította a Magnum Fotóügynökséget. Ebben az évben Törökországból, Izraelből küldte felvételeit. 1948-ban hat hetet töltött Magyarországon. 1954-ben a Life magazin felkérésére Indokínába utazott, ahol egy akna okozta a halálát.

A Capa-gyűjtemény képeiből összeállított vándorkiállítás országjárásra indult, melynek első állomása Salgótarján!

NÉPÜNK GENETIKAI CSALÁDFÁJA

A magyarság eredete

A National Geographic Channel és a Millenáris Nonprofit Kft kiállítása
Szeptember 28-tól október 11-ig

A régészet, történelem és embertan legújabb hazai kutatási eredményei, a genetika korszakalkotó felfedezései.

A Magyar Nemzeti Múzeum és a Magyar Természettudományi Múzeum műtárgyainak fotói, hazai művészek gyönyörű illusztrációi, közérthető magyarázó ábrák és interaktív játékok, valamint "Az emberiség útja" című National Geographic film teszik minden korosztály számára élvezetessé e gazdag anyagot.

XIV. SALGÓTARJÁN – CERED NEMZETKÖZI MŰVÉSZELEP

(résztevéők és vendégek alkotásai)

Látogatható: szeptember 15-től

Megnyitó: október 10-én, a „Nagy Rajzolás” napján

50 ÉV KINCSEI

Válogatás a Nógrádi Történeti Múzeum gyűjteményeiből

Megtekinthető 2009. december 31-ig.

Szeptember 19-én, szombaton
KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG NAPJAI
Kiállításaink díjmentesen látogathatók!

Programok:

Szeptember 5-én, szombaton 9 órától

ÉKSZERKAVALKÁD

Ékszerkiállítás és bemutató, ékszer bütykölde.

(arany, ezüst, bizsu, krumpli, tészta és újrahasonított ékszerek)

*

Észak-magyarországi kulturális és műemléki hírlevél

2009. augusztus

Szeptember 28-án, hétfőn 16 órakor

Múzeumbaráti Kör

Múzeumpedagógiai ajánlat:

Előre bejelentett csoportoknak

Szaktárlatvezetés és múzeumi óra az állandó történeti kiállításban és a Képtárban.

Igény esetén tárlatvezetés az időszakos kiállításokban is.

*

MÚZEUMPEDAGÓGIA TANÉVNYITÓ

Időpontjáról tájékoztatjuk az iskolákat!

Érdeklődni a múzeum elérhetőségein és

a bkati@nogradi-muzeumok.hu e-mail címen!

*

„Múzeumok Mindenkinek” Program –

Múzeumok oktatási képzési szerepének erősítése

c. pályázati programok szeptember hónapban elindulnak

*

Múzeumi óra – Bányamanó lesznek – 6 alkalommal (Mackóvár Óvodával)

I. Tematikus foglalkozás – a Mihályfi gyűjteményhez – 10 alkalommal

II. Tematikus foglalkozás – Robert Capa kiállításához – 10 alkalommal

Múzeumi szakkör – Fényképezés kezdőknek – 10 alkalommal

Szünidei gyermekfoglalkoztató napok: augusztus 24-28

Érdeklődni a múzeum elérhetőségein és

a eva.kissimon@nogradi-muzeumok.hu e-mail címen!

Nyitvatartás:

kedd-péntek 9-16 óráig, szombat 9-13 óráig

Az összes kiállításra érvényes belépő:

teljes ár: 630 Ft; 6-26 éves korig, 62-70 éves korig: 315 Ft

Csak a Képtár és a kamara kiállítások belépődíja:

420, illetve 210 Ft.

KEDVEZMÉNY!

Az Apolló Moziban megvásárolt jegy felmutatása ellenében az összes kiállítás megtekintése:

teljes ár: 400 Ft, 6-26 éves korig, 62-70 éves korig 200 Ft.

Kombinált jegy:

A Nógrádi Történeti Múzeum és a Bányászati Kiállítóhely együttes látogatása

Felnőtt belépőjegy: 1050 Ft

Diák (6-26 éves korig): 525 Ft; Nyugdíjas (62-70 éves korig): 525 Ft

NÓGRÁDI TÖRTÉNETI MÚZEUM BÁNYÁSZATI KIÁLLÍTÓHELYE

Salgótarján, Zemlinszky út 1. T.: 420-258

Állandó kiállítások:

SZÉN-BÁNYÁSZAT NÓGRÁD MEGYÉBEN A

KEZDETEKTŐL 1946-IG

történeti kiállítás

FÖLDALATTI BÁNYAMÚZEUM

KÜLSZÍNI GÉPPARK

Szeptember 19-20-án

KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG NAPJAI

Kiállításaink díjmentesen látogathatók!

Nyitva tartás:

Kedd-vasárnap 9 órától 15 óráig

A Bányászati Kiállítóhely belépőjegy:

Felnőtt belépőjegy: 630 Ft; Diák (6-26 éves korig): 315 Ft;

Nyugdíjas (62-70 éves korig): 315 Ft

Kombinált jegy:

A Bányászati Kiállítóhely és a Nógrádi Történeti Múzeum meglátogatása

Felnőtt belépőjegy: 1050 Ft; Diák (6-26 éves korig): 525 Ft;

Nyugdíjas (62-70 éves korig): 525 Ft

Észak-magyarországi kulturális és műemléki hírlevél

2009. augusztus

A MISKOLCI GALÉRIA AKTUÁLIS KIÁLLÍTÁSAI

2009. aug. 6 - szept. 12.

KÉPBEN VAGYUNK! XXVII. Magyar Sajtófotó Kiállítás és a Határnyitás 20 éve

A Miskolci Galéria Városi Művészeti Múzeum tisztelettel meghívja Önt, családját és barátait 2009. augusztus 6-án, csütörtökön délután 5 órára a Miskolci Galéria Rákóczi-házába (bejárat a Széchenyi utca felől) a KÉPBEN VAGYUNK! XXVII. Magyar Sajtófotó Kiállítás és a Határnyitás 20 éve című kísérő kiállítás megnyitójára. A kiállítást rendezte és megnyitja: Szalay Zoltán, Táncsics- és Pulitzer Emlékdíjas fotóriporter. A kiállítás megtekinthető 2009. szeptember 12-ig, hétfő kivételével naponta 10-től 18 óráig.

További információ:

<http://www.miskolcigaleria.hu/aktualis-kiallitasok-kepben-vagyunk>

Aktuális Pályázatok

AZ EUROPA NOSTRA FELHÍVÁSA A 2010. ÉVI ELISMERÉSEKRE TÖRTÉNŐ PÁLYÁZÁSRA

A korábbi évekhez hasonlóan az EUROPA NOSTRA megjelentette felhívását a kulturális örökséggel kapcsolatosan elért legkiválóbb eredmények elismerésére a

2010. évi EU díj a kulturális örökségért /

EUROPA NOSTRA

pályázatokra építészeti örökség, kulturtáj, műalkotások, művészeti vagy történeti jelentőségű gyűjtemények, régészeti helyszínek, valamint ipari és műszaki örökség témakörben – olyan teljesítmények bemutatására, amelyek az építészek, mesteremberek, önkéntesek, iskolák, helyi közösségek, örökségi értékek tulajdonosai és a média elkötelezettségéről tanúskodnak. A példájuk erejével kívánjuk előmozdítani a további kreativitást és kezdeményezéseket az európai örökség érdekében.

A díjak a példaértékű helyreállításokat és az európai örökséggel kapcsolatos szerteágazó kezdeményezéseket kívánja elismerni, minden örökségi kategóriában, a műemlékek és történeti épületek restaurálásától és új, méltó hasznosításától kezdve a városi

és falusi település(rész)ek és táj rehabilitációján, a régészeti helyszínek bemutatásán keresztül a művészeti gyűjtemények gondozásáig. Ugyancsak díjazni kívánja a(z örökségi érdekű) kutatási és képzési programokat, projekteket, személyeknek, illetve intézményeknek az örökség érdekében kifejtett elkötelezett szolgálatát, valamint a kulturális örökség ismertté tétele érdekében kifejtett oktatási és népszerűsítési tevékenységet. A legkiemelkedőbb pályázatok minden évben és minden egyes kategóriában, mindösszesen hat, egyenként 10 000 EURO pénzjutalommal is járó elismerésben részesülnek.

Adja be pályázatát, legyen részese a sikernek!

Az örökség megőrzése és fejlesztése, fenntartható használata terén elért kiemelkedő eredményeket az alábbi kategóriákban díjazták:

- 1./ konzerválás (restaurálás) – ebben a kategóriában konkrét helyreállítások, műemlék-hasznosítások leg-sikeresebbjeit díjazták
- 2./ kutatás – ebben a kategóriában a tudományos kutatásokat, tanulmányokat ismerik el

Észak-magyarországi kulturális és műemléki hírlevél

2009. augusztus

3./ egyének vagy szervezetek elkötelezett szolgálata (tevékenysége) - ebben a kategóriában a kiemelkedő személyes teljesítményt ismerik el (legtöbbször, de nem kizárólag mintegy „életmű-díj” jelleggel)

4./ képzés, tréning és a tudatosság növelése (témánként külön-külön lehet pályázni) – ebben a kategóriában képzési–oktatási programokkal, kurzusokkal és hasonlóan célzottan az örökségi értékek megőrzését szolgáló tematikájú megmozdulásokkal lehet pályázni

A részletes pályázati kiírás, valamint a pályázati űrlapok dokumentumai hozzáférhetők a www.europanostra.org honlapon:

http://www.europanostra.org/UPLOADS/FILS/HA2010_call_conditions.pdf

A pályázatok beadási határideje: 2009. október 1.

További közvetlen információ: Information: Elena Bianchi, Europa Nostra Heritage Awards Coordinator T +31 70 302 40 58, eb@europanostra.org

Magyarországon a HUNGARIA NOSTRA részéről: Winkler Gábor (winklerg@axelero.hu, 06-30-9948096) és a KÖH részéről: Deme Péter (peter.deme@koh.hu, 06-30-4002232) áll a jelentkezők rendelkezésére.

Pályázatot kiíró szervezet **Leier Hungária Kft.**

Pályázat megnevezése **Miénk itt a tér**

Támogatható tevékenységek Magyarországi kistelepüléseknek főtereik és templomterei felújításának támogatására

Pályázók köre elsősorban 3000 főnél kevesebb lakosú települések önkormányzatainak

Támogatás 500 m² térkövet kap térítésmentesen

Beadási határidő 2009. szeptember 25.

Pályázat módja A térburkolás látványtervének és kapcsolódó megvalósítási dokumentumok benyújtásával

Honlap www.leier.hu

Pályázatot kiíró szervezet **Falvak Kultúrájáért Alapítvány**

Pályázat megnevezése **Örökség serleg**

Támogatható tevékenységek a Kárpát-medence kulturális örökségének ápolása érdekében tevékenykedő, példamutató ifjúsági közösségek elismerése

Pályázók köre Ifjúsággal foglalkozó társadalmi szervezetek és iskolák

Beadási határidő 2009. november 1.

Pályázat módja Pályázat formája kötetlen

Honlap <http://www.alkotohazak.shp.hu>

Pályázatot kiíró szervezet

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség

Pályázat megnevezése

Funkcióbővítő településrehabilitáció (Kistérségek központi településeinek fejlesztése) ÉMOP 3.1.2.A

Támogatható

Városi funkciókat erősítő tevékenységek (ERFA):

Észak-magyarországi kulturális és műemléki hírlevél

2009. augusztus

tevékenységek	Egyebek mellett támogatható: Külső felújítás és belső átalakítás, bővítés támogatható az alábbi tevékenységek közé tartozó épület felújítások esetén: Az akcióterületen található, a település életében meghatározó, köztulajdonban lévő (funkció nélküli) épületek, tárgyi, építészeti, műemléki értékek értékmegőrző felújítása, fejlesztése, új funkcióval történő felruházása, a műemlékhez méltó épített környezet kialakítása (környező épületek, közterületek átalakítása), a KEOP-ban nem támogatott védett történelmi parkok, kertek felújítása.
Pályázók köre	Városi rangú települések települési önkormányzatai. A pályázat benyújtására konzorciumi formában is van lehetőség.
Támogatási keret	1,042 milliárd Ft
Támogatás mértéke	Kulturális célú támogatással támogatott tevékenység: 85%;
Támogatás összege	10 000 fő alatti városokban: 100-500 millió Ft 10 000 fő feletti városokban és kistérségi központokban: 250-800 millió Ft
Beadási határidő	2009. szeptember 1. és 2009. december 15. között
Pályázat elbírálása	Kétfordulós eljárásrendben, egyszakaszos bírálati folyamat keretében
Pályázat módja	Postai és elektronikus úton
Honlap	www.nfu.hu
Pályázatot kiíró szervezet	Nemzeti Fejlesztési és Gazdasági Miniszter és a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Miniszter
Pályázat megnevezése	Magyarországi Falumegújítási Díj 2009
Támogatható tevékenységek (célok)	Falumegújítási tevékenységek, kiemelkedő, példamutató intézkedések, kezdeményezések. A vidék értékeinek megőrzése, a helyi identitástudat felélesztése vagy kialakítása, egy jól működő, vonzó, élhető vidéki településnek alapjainak megteremtése
Pályázók köre	Falusi önkormányzat, vagy falvak szövetsége (max. 20.000 lakossal)
Díjak	<ol style="list-style-type: none">1. A nyertes pályázó „A Magyarországi Falumegújítási Díj I. helyezése a falufejlesztés legkiemelkedőbb minőségű megvalósításáért – 2009” elnevezésű elismerésben részesül, továbbá nevezésre kerül az „Európai Falumegújítási Díj – 2010” pályázatra, a meghirdetők fedezik az 550 Euro-s nevezési díjat. A győztes jogot szerez, hogy helyszíne lehessen a 2011. évi díjátadó ünnepségnek és falumegújítási konferenciának.2. Több pályázat is elnyerheti a második helyezést, amely során a pályázók a „Magyarország Falumegújítási Díj a fenntartható falufejlesztés kiváló színvonalú megvalósításáért – 2009” elnevezésű elismerésben részesülnek.3. A következő kategóriában díjat kapnak a „Falumegújítás egyes területein elért kiemelkedő teljesítményért – 2009”.4. Minden pályázatot benyújtó elismerésben részesül.5. Regionális szintű díjak is adományozhatók.
Beadási határidő	2009. október 16.

Észak-magyarországi kulturális és műemléki hírlevél

2009. augusztus

Pályázat módja	Formanyomtatványon, elektronikus és postai úton
Pályázat elbírálása	Két ütemben történik.
Honlap	www.otm.gov.hu

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS - XXXIX. ÉSZAK-MAGYARORSZÁGI FOTÓMŰVÉSZETI SZEMLE

Miskolc, 2009

A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Pedagógiai Szakmai, Szakszolgálati és Közművelődési Intézet és a Felföldi Fotográfusok Szövetsége mint rendezők pályázatot hirdetnek a szemlén való részvételre a következő feltételekkel:

1. A Szemlén Borsod-Abaúj-Zemplén, Heves és Nógrád megyében élő és alkotó fotográfusok vehetnek részt monokróm és színes papírképekkel, valamint vetített képekkel.

2. A szerzők legfeljebb kategóriánként 5-5 papírképet és 1-1 sorozatot, valamint 5 db vetített képet (dia és digit. összesen) küldhetnek be. A sorozat legfeljebb 4 db-ból állhat. A sorozatot a zsűri nem bonthatja meg.

3. Az alkotások témája és kidolgozási módja kötetlen. A papírképek mérete önállóan vagy paszpartúval együtt 30x40 cm lehet. A diapozitíveket 5x5 cm-es szabványos műanyag keretben, a vetített képeket CD-n jpeg formátumban, rövidebb oldal 1200 pixel méretben kell beküldeni.

4. A beküldő köteles a papírképek hátlapján a kép címét, a szerző nevét és lakcímét, a diapozitívek keretén ugyanezen adatokat feltüntetni, plusz az átnézeti bal alsó sarokban ponttal kell jelölni a helyes képállást. A vetített képek file neve: pl.: Kovács János BAZ megyéből „Repülő sárga bogár” című alkotása BazKoJa_RepuloSargaBo. A kép címe max. 12 karakterig, Heves: Hev Nógrád: Nog. A művekről a mellékelt nevezési lapot kell kiállítani. (Excel formában egyénenként, vagy csoportosan elfogadjuk, adathordozón, vagy szathmaryka@legnet.hu)

5. A képeket gondos csomagolásban kell a kiállítási naptárban megjelölt helyre, illetve határidőre

beküldeni. A képanyag zsúrizásra való előkészítésének biztonsága érdekében a határidő minden résztvevő számára kötelező.

6. A beérkezett művekből 3 tagú zsűri válogatja ki a bemutatásra alkalmas alkotásokat és abból kiállítást és vetítést rendezünk. Az arra érdemes munkákat a zsűri döntése alapján kategóriánként díjazzuk, valamint felajánlások alapján különdíjak kerülnek kiadásra.

7. A zsűri döntése mind az elfogadás, mind a díjazás tekintetében megátadhatatlan.

8. A zsúrizás nyilvános, azon a szerzők és érdeklődők részt vehetnek, kivéve a díjmegállapodást. Ugyanúgy nyilvános a zsúrizás napján tartandó szakmai szeminárium.

9. Az alkotások visszaküldése a kiállítási naptár szerint történik.

10. A szerzők a nevezési lap aláírásával a pályázati feltételeket tudomásul veszik és garantálják, hogy a pályázatra saját, eredeti műveiket küldték be és az esetlegesen ábrázolt személyek személyiségi jogait nem sértik.

11. A rendezők a beküldött képeket a Szemle propagandája és katalógus illusztrálására díjmentesen felhasználhatják. Minden más célú felhasználás csak a szerző hozzájárulásával történhet.

KIÁLLÍTÁSI NAPTÁR

2009. szeptember 12.

Észak-magyarországi kulturális és műemléki hírlevél

2009. augusztus

Nevezési lapok és alkotások beküldése postán (Cím: Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Pedagógiai Szakmai, Szakszolgálati és Közművelődési Intézet Csáki Imréné közművelődési munkatárs 3527 Miskolc, Selyemrét utca 1.)

2009. szeptember 19. szombat 9-9:45 óra között az alkotások leadása személyesen Zsúrízás 10 órától Konzultáció 13 órától

Helyszíne:

A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Pedagógiai Szakmai, Szakszolgálati és Közművelődési Intézet I. em. 108. a.

3527 Miskolc, Selyemrét utca 1

2010. július 1.

A kiállított képek visszaküldése

További információ:

Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Pedagógiai Szakmai, Szakszolgálati és Közművelődési Intézet Csáki Imréné közművelődési munkatárs, 3527 Miskolc, Selyemrét utca 1.)

Tel.: 06 46 507-326, fax: 0646 508-498

www.kult-tura.hu, e-mail: csakimari@kult-tura.hu

Forrás: www.kultura.hu

IMPRESSZUM

Észak-magyarországi kulturális és műemléki hírlevél.

A Herman Ottó Tudományos Egyesület és a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal Észak-magyarországi Irodájának értesítője. Megjelenik havonta, csak digitális formában.

Szerkesztők: Hajdú Ildikó (hil.di@freemail.hu) és Paszternák István (istvan.paszternak@koh.hu)

Postacímünk 3530 Miskolc, Rákóczi utca 11. Tel./fax: +36 46 508-927 (KÖH).

A szerkesztőség nem feltétlenül ért egyet a Hírlevélben megjelenített valamennyi véleménnyel, nézettel. A Hírlevél változatlan formában szabadon sokszorosítható, továbbküldhető. Képeink, szövegeink felhasználása a forrás megjelölésével lehetséges. (Forrás nélkül megjelent képeink az Internetről származnak.)

Hírlevelünk korábbi számai letölthetők a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal honlapjáról a <http://www.koh.hu/index.php?mp=nyitolap&=MSKHIRL> címen. A Hírlevél ingyenes, megrendelni, vagy a megrendelést lemondani egy, a szerkesztőknek küldött e-maillal lehet. A megrendelők e-mail címeit a Szerkesztőség semmilyen formában nem használja fel és nem adja tovább. Híreink részben a Kultur Pont aktuális hírleveléből származnak. Látogassa meg partnerünk honlapját a www.kulturpont.hu címen!

Aggtelek 18. századi, református barokk harangtornya

A képek a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal honlapján találhatóak

(www.koh7.hermuz.hu)

